

مقاله پژوهشی

مجله دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان

دوره هفتم، شماره اول، بهار ۱۳۸۷، ۴۹-۵۶

مقایسه اثر توکسیسیتی لیپوپلی ساکارید تعدادی از باکتری‌های گرم منفی از جمله کلامیدیا تراکوماتیس بر اسپرم انسانی

دکتر حمید حکیمی^۱، دکتر ابوالقاسم مساوات^۲، دکتر فرشید فرح‌بخش^۳، دکتر سیدمهدی سیدمیرزایی^۴،

دکتر غلامحسین حسن‌شاهی^۵، دکتر ادریا الی^۶

دریافت مقاله: ۸۶/۴/۵ ارسال مقاله به نویسنده جهت اصلاح: ۸۶/۸/۸ دریافت اصلاحیه از نویسنده: ۸۷/۰۲/۲۳ پذیرش مقاله: ۸۷/۳/۸

چکیده

زمینه و هدف: کلامیدیا تراکوماتیس به عنوان یکی از شایع‌ترین علل بیماری‌های مقاربتی خصوصاً در دنیای غرب مطرح است. این باکتری به عنوان یکی از علل ناباروری در زنان نقش دارد گرچه ارتباط آن با ناباروری مردان مورد بحث است. علاوه بر کلامیدیا، بعضی از باکتری‌های خانواده آنتروباکتریاسه‌آ از قبیل ایکولای، کلبسیلا و سراشیا نیز در اختلال عملکرد اسپرم انسانی مطرح می‌باشند. هدف از این مطالعه مقایسه اثر توکسیسیتی لیپوپلی ساکاریدهای این باکتری‌ها بر اسپرم انسانی در شرایط آزمایشگاهی می‌باشد.

مواد و روش‌ها: در این مطالعه آزمایشگاهی ۵۰ و ۲۵، ۱۰، ۱، ۰/۱ میکروگرم در میلی‌لیتر لیپوپلی ساکاریدهای تجاری ایکولای، کلبسیلا و سراشیا و ۱ میکروگرم در میلی‌لیتر لیپوپلی ساکارید کلامیدیای ساخته شده و در گروه کنترل ۲۰ میکرولیتر EBSS ۱× در آزمایشگاه با ۱۸۰ میلی‌لیتر از سوسپانسیون اسپرم انسانی با غلظت 5×10^6 اسپرم در میلی‌لیتر که به روش percoll gradient تهیه شده بود به مدت ۶ ساعت در انکوباتور با دمای ۳۷ درجه سانتی‌گراد و دی‌اکسید کربن ۵٪ نگهداری شدند. پس از طی این مدت میزان مرگ و حیات اسپرم‌ها با تست HOS ارزیابی شد.

یافته‌ها: هیچ‌یک از لیپوپلی ساکاریدهای تجاری ایکولای، کلبسیلا و سراشیا با غلظت‌های کمتر از ۵۰ میکروگرم در میلی‌لیتر تأثیر منفی بر حیات اسپرم‌ها نداشت در حالی که لیپوپلی ساکارید کلامیدیا با غلظت ۰/۱ میکروگرم در میلی‌لیتر قادر به مرگ تعداد قابل توجهی از اسپرم‌ها شد که نسبت به گروه کنترل معنی‌دار بود ($p < 0.05$).

نتیجه‌گیری: عفونت‌های کلامیدیایی اگرچه از لحاظ بالینی عمدتاً مزمن و بدون علامت هستند اما نتایج این مطالعه نشان می‌دهد که این باکتری در شرایط آزمایشگاهی حدود پانصد بار قوی‌تر از باکتری‌های متعلق به خانواده آنتروباکتریاسه‌آ که در این مطالعه مورد استفاده قرار گرفته‌اند قادر به مرگ اسپرم‌های انسانی می‌باشد. این مطالعه و دیگر مطالعات مشابه مؤید نقش کلیدی کلامیدیا تراکوماتیس به عنوان یکی از عوامل عفونی ناباروری مردان می‌باشد.

واژه‌های کلیدی: لیپوپلی ساکارید، کلامیدیا، آنتروباکتریاسه‌آ، اسپرم، ناباروری مردان

۱- (نویسنده مسؤل) استادیار گروه آموزشی میکروبیولوژی، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان

تلفن: ۰۳۹۱-۵۲۳۴۰۰۳، فاکس: ۰۳۹۱-۵۲۲۵۲۰۹، پست الکترونیکی: hamid.hakimi@gmail.com

۲- استادیار گروه آموزشی اطفال، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان

۳- استادیار گروه آموزشی بیهوشی، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان

۴- استادیار گروه آموزشی داخلی، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان

۵- استادیار گروه آموزشی میکروبیولوژی، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان

۶- دانشیار گروه آموزشی میکروبیولوژی، دانشگاه شفیلد انگلستان

مقدمه

فرصت طلبی است که به عنوان عامل ایجاد پنومونی، سپتی‌سمی، مننژیت و عفونت‌های دستگاه ادراری شناخته شده است [۱۰]. با استناد به منابع ذکر شده، باکتری‌های مورد اشاره در ایجاد عفونت‌های ادراری و گاهی در ایجاد ناباروری نقش دارند. اما این که آیا این باکتری‌ها قدرت آسیب‌زایی یکسانی بر پارامترهای اسپرم انسانی خصوصاً حیات آن‌ها دارند سوالی است که پاسخ دادن به آن، هدف این مطالعه می‌باشد.

مواد و روش‌ها

در این مطالعه آزمایشگاهی، ابتدا نمونه‌های مایع منی داوطلبین سالم مراجعه کننده به بیمارستان Hallamshire (شفیلد، انگلستان) که بر اساس استانداردهای سازمان جهانی بهداشت [۱۱] نرمال تشخیص داده شدند جمع‌آوری شد (با در نظر گرفتن ملاحظات اخلاقی مصوب South Research Ethics Committee, project number 02/337). از هر ۱ میلی‌لیتر نمونه منی مایع شده با استفاده از روش Percoll gradient [۱۲] سوسپانسیونی از اسپرم‌های با تحرک بالا و کمترین آلودگی از نظر وجود لکوسیت تهیه شد. بدین منظور ابتدا از پرکول ۱۰٪ با استفاده از محلول 1 x Earl's balanced salt solution (EBSS) (Invitrogen Ltd, Paisley, UK) containing 0.3% (w/v) Bovine serum albumin (BSA) دو غلظت ۴۰٪ و ۸۰٪ تهیه شد. ۱ میلی‌لیتر از محلول ۸۰٪ در یک لوله استریل ۱۵ میلی‌لیتری مخروطی شکل ریخته شد و به آرامی ۱ میلی‌لیتر از محلول ۴۰٪، روی محلول اولی اضافه شد و سرانجام ۱ میلی‌لیتر از سوسپانسیون اسپرم به تدریج روی محلول ۴۰٪ اضافه گردید به گونه‌ای که در نهایت این دو محلول و سوسپانسیون بدون ادغام در یکدیگر با مرز مشخصی در لوله از یکدیگر مجزا شدند. لوله به مدت ۱۵ دقیقه در سانتریفیوژ با سرعت ۵۰۰ دور در دقیقه گذاشته شد. پس از طی این مدت لایه روی سوسپانسیون بیرون ریخته شد و مابقی در ۱ میلی‌لیتر از EBSS حاوی BSA ۳٪ رقیق شد به گونه‌ای که غلظت اسپرم در سوسپانسیون 5×10^6 اسپرم در میلی‌لیتر تنظیم شد.

لیپوپلی‌ساکارید باکتری‌های ایکولای، کلبسیلا و سراشیا به صورت تجاری تهیه شد (سیگما، انگلستان). از آن جا که

نقش عفونت‌های باکتریایی از جمله کلامیدیا تراکوماتیس در ایجاد ناباروری خصوصاً در زنان به اثبات رسیده است [۱]. باکتری‌ها هم‌چنین قادر به تجمع و بی‌حرکت کردن اسپرم می‌باشند [۲]. در باکتری‌های گرم منفی لیپوپلی‌ساکارید، (LPS) به عنوان بخش بیولوژیک فعال و آسیب‌زای اندوتوکسین، یکی از ساختمان‌های عمده و تحریک کننده سیستم ایمنی میزبان است که در غشاء خارجی دیواره سلولی قرار گرفته است. LPS با چندین مکانیسم در حیات و آسیب‌زایی باکتری‌های گرم منفی نقش دارد. اولاً LPS سدی است که صرفاً در مقابل مولکول‌های هیدروفیلک با وزن کم نفوذپذیر می‌باشد. ثانیاً از باکتری در مقابل سیستم دفاعی میزبان محافظت می‌کند و ثالثاً نقش مهمی در تقابل پاتوژن با میزبان دارد [۳]. ساختمان بیوشیمیایی LPS از سه قسمت تشکیل شده است: ۱) Ag-O که حاوی مولکول‌های تکراری اولیگوساکارید می‌باشد (۲) Core region متشکل از هترواولیگوساکارید و ۳) Lipid A متشکل از دی‌ساکاریدهای گلوکوز آمینی Lipid A. به عنوان بخش توکسیک و زنجیره پلی‌ساکارید و عامل محرک سیستم ایمنی از اجزاء اصلی و بیماری‌زای LPS می‌باشد [۴]. در این مطالعه تأثیر LPS چهار باکتری گرم منفی شامل کلامیدیا تراکوماتیس، اشرشیاکلی، کلبسیلا پنومونیا و سراشیا بر اسپرم انسانی در شرایط آزمایشگاهی مورد بررسی قرار گرفته است. دلیل انتخاب این باکتری‌ها، استخراج LPS آن‌ها از دستگاه ادراری تناسلی مردان و تشابه نسبی ساختمان بیوشیمیایی آن‌ها می‌باشد [۵]. نتایج تحقیقات در دانشگاه شفیلد انگلستان نشان داد که LPS مشتق شده از *C. trachomatis* قادر به از بین بردن اسپرم انسانی در شرایط آزمایشگاهی می‌باشد [۶-۷].

اشرشیاکلی علاوه بر این که شایع‌ترین علت عفونت دستگاه ادراری است، در ایجاد اسهال‌های عفونی هم نقش دارد و در ایجاد ناباروری نیز بی‌تأثیر نیست [۸]. کلبسیلا پنومونیا به عنوان یک باکتری فرصت طلب در عفونت‌های بیمارستانی، باکتری‌می، پنومونی و عفونت‌های دستگاه ادراری دخیل می‌باشد و هم‌چون اشرشیاکلی در ایجاد ناباروری نقش دارد [۸-۹]. *S. marcescens* نیز مانند کلبسیلا پنومونیا، باکتری

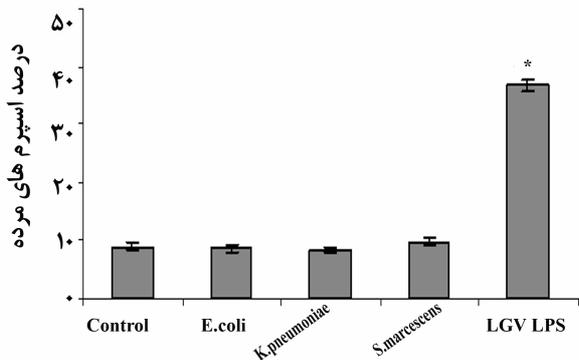
لیپوپلی ساکارید کلامیدیای تولید شده به شرح فوق، به ۱۵ اپندورف غلظت های ۲۵، ۱۰، ۱، ۰/۱ و ۵۰ میکروگرم در میلی لیتر از لیپوپلی ساکاریدهای تجاری ذکر شده هر یک به حجم ۲۰ میکرولیتر اضافه شد. به یک اپندورف ۰/۱ میکروگرم در میلی لیتر از لیپوپلی ساکارید کلامیدیا به همراه ۱۰۰ میکروگرم در میلی لیتر پلی میکسین بی (PMB) و به سه اپندورف ۵۰ میکروگرم در میلی لیتر لیپوپلی ساکاریدهای تجاری به همراه ۱۰۰ میکروگرم در میلی لیتر PMB اضافه شد. به دو اپندورف آخر نیز ۲۰ میکرولیتر از EBSS ۱× و ۱۰۰ میکروگرم در میلی لیتر PMB به عنوان گروه کنترل اضافه شد. اپندورف ها به مدت ۶ ساعت در انکوباتور با دمای ۳۷ درجه سانتی گراد و ۵٪ دی اکسید کربن نگهداری شدند. سپس ۲۰ میکرولیتر از سوسپانسیون هر اپندورف با ۲۰۰ میکرولیتر محلول Hypo-Osmotic Swelling test (HOS) حاوی دی هیدرات سیترات سدیم و فروکتوز مخلوط و به مدت نیم ساعت در دمای ۳۷ درجه سانتی گراد گذاشته شدند تا میزان حیات و مرگ اسپرم ها بررسی شود [۱۱]. اساس این تست بر نفوذپذیری نسبی غشاء پلاسمایی اسپرم زنده در برابر محلول هیپو اسمولار می باشد. به گونه ای که غشاء پلاسمایی اسپرم زنده در مجاورت این محلول متورم شده و از ناحیه دم پیچ می خورد در حالی که اسپرم مرده دم صاف و کشیده دارد. از اسپرم ها پس از مجاورت با محلول هیپواسمولار اسلاید تهیه شد و پس از فیکس شدن در متانول به مدت ۴۵ دقیقه، با میکروسکوپ نوری، ۱۰۰ اسپرم از هر اپندورف شمارش و بر اساس شکل دم درصد اسپرم های مرده (شکل ۱) و زنده (شکل ۲) مشخص شد. هر آزمایش شش بار تکرار و نتایج حاصل از این مطالعه با نرم افزار آماری GraphPad InStat software version 3.0 (GraphPad Software, Inc. USA). مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. معنی دار بودن اختلاف بین میانگین ها با Student's t test بررسی شد.

نتایج

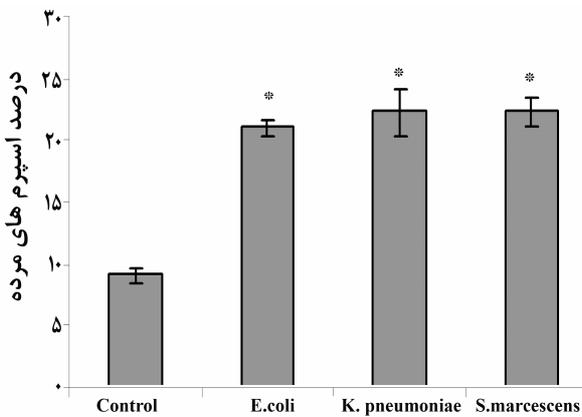
میانگین مرگ اسپرم ها در زمان صفر و قبل از مجاورت با لیپوپلی ساکاریدها، $0.9 \pm 0.8/7$ بود (کلیه اعداد بعد از علامت \pm و هم چنین Error bar نمودارها نشان دهنده انحراف معیار است). ۶ ساعت پس از انکوباسیون، میزان مرگ اسپرم در

لیپوپلی ساکارید تجاری کلامیدیا موجود نبود فرم عفونی اما غیرفعال (از لحاظ متابولیک) کلامیدیاتراکوماتیس EBS (Serovar Serovar Lymphogranvroma Venereum (LGV) محیط آزمایشگاهی و با کشت مکرر و انبوه در بیش از ۲۰۰ فلاسک کشت اختصاصی ۷۵ میلی لیتر حاوی سلول های McCoy تهیه شد [۱۳]. محیط کشت اختصاصی جهت رشد EBS حاوی Minimum Essential Medium Eagle (EMEM)، در ۱۰٪ و ۲ میکروگرم در میلی لیتر از محلول سیکلوهاگزامید (سیگما، انگلستان) مورد استفاده قرار گرفت. EBS سپس با روش کالدول از سلول های McCoy جدا شدند [۱۴]. پس از جمع آوری، شستشو و تغلیظ EBS در محلول PBS، با استفاده از روش Nurminen [۱۵]. در این روش ابتدا سوسپانسیون EBS به کمک ۸ سی سی محلول اوروگرافین و سانتریفیوژ با سرعت ۱۵۰۰۰ دور در دقیقه به مدت یک ساعت در دمای ۴ درجه سانتی گراد از سلول های McCoy جدا شد. EBS تصفیه شده در ۲/۵ میلی لیتر محلول فنل ۹۰٪ به مدت نیم ساعت در دمای ۵۰ درجه سانتی گراد با همزن مغناطیسی مخلوط شدند. در مرحله بعد ۴ میلی لیتر اتر و ۲/۵ میلی لیتر کلروفرم به مخلوط اضافه شد و به مدت یک ساعت در دمای اتاق با همزن مغناطیسی مخلوط شدند. سپس با سرعت $g \times 10000$ دور در دقیقه به مدت نیم ساعت سانتریفیوژ شدند. محلول حاصله در استون ۲۰- درجه سانتی گراد رسوب داده شد. رسوب نهایی در استون سرد شستشو داده شد و در دستگاه واکيوم خشک شد و در ۲۰۰ میکرومول محلول ۲SP٪ +۰/۱ تری اتیل آمین حل شد. جهت اثبات جداسازی موفقیت آمیز لیپو پلی ساکارید، ۲۰ میکرومول از محلول حاصله را بر روی ژل پولی آکریل آمید ۱۴٪ با ولتاژ ۱۵۰-۱۰۰ عبور داده و پس از اتمام کار ژل در متانول و اسید استیک خشک و رنگ آمیزی نقره به عمل آمد. به کمک Limulus Amebocyte Lysate (LAL) (Cambrex Biosciences, UK) میزان کمی لیپوپلی ساکارید حاصله محاسبه شد.

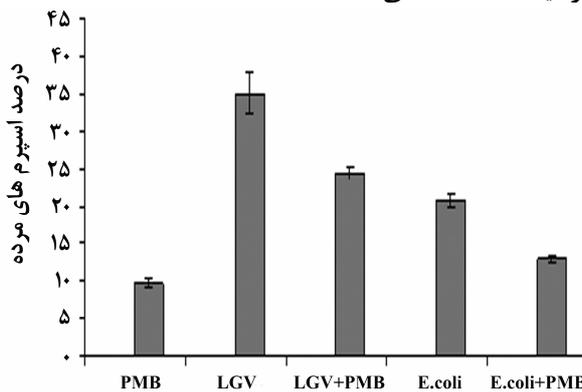
به ۲۲ اپندورف، ۱۸۰ میکرولیتر از سوسپانسیون اسپرم با غلظت 5×10^6 اسپرم در میلی لیتر ریخته شد. به یک اپندورف ۰/۱ میکروگرم در میلی لیتر (بر اساس تجارب قبلی) از

نمودار ۱- درصد مرگ اسپرم طی ۶ ساعت مجاورت با ۰/۱ میکروگرم در میلی لیتر لیپوپلی ساکارید کلامیدیا و ۲۵ میکروگرم در میلی لیتر (به عنوان نمونه‌ای از غلظت‌های کمتر از ۵۰ میکروگرم در میلی لیتر) لیپوپلی ساکاریدهای تجاری ایکولای، کلبسیلا و سراسیا. * = اختلاف معنی دار

نمودار ۲- توزیع فراوانی نسبی مرگ اسپرم طی ۶ ساعت مجاورت با ۵۰ میکروگرم در میلی لیتر لیپوپلی ساکاریدهای تجاری ایکولای، کلبسیلا و سراسیا، * = اختلاف معنی دار.

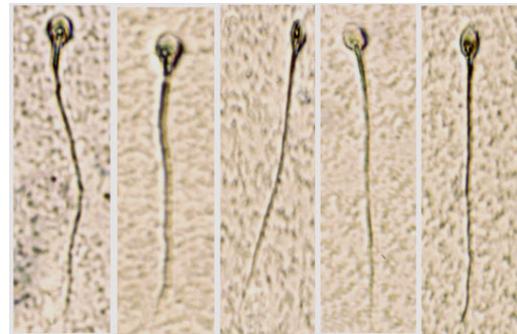

نمودار ۳- توزیع فراوانی نسبی مرگ اسپرم طی ۶ ساعت مجاورت با ۰/۱ میکروگرم در میلی لیتر لیپوپلی ساکارید کلامیدیا و ۵۰ میکروگرم در میلی لیتر لیپوپلی ساکارید تجاری ایکولای (به عنوان نمونه) در حضور و غیاب ۱۰۰ میکروگرم در میلی لیتر PMB.

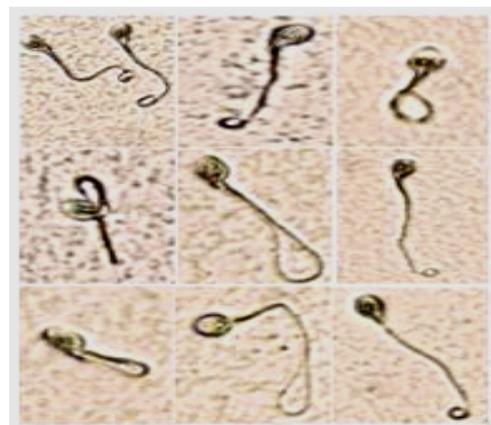
بحث

ارتباط بین عفونت‌های باکتریایی و ناباروری مردان از نظر محققینی که در زمینه باروری و عقیمی فعالیت می‌کنند حایز

گروه کنترل تغییر قابل ملاحظه‌ای نداشت ($p > 0.05$). اما درصد قابل توجهی از اسپرم‌هایی که در مجاورت ۰/۱ میکروگرم در میلی لیتر از لیپوپلی ساکارید کلامیدیا قرار گرفته بودند مردند، ($p < 0.001$, $1.38/6 \pm$). در صورتی که میزان مرگ اسپرم در اپندورف‌های با غلظت‌های ۰/۱، ۱، ۱۰، ۲۵ میکروگرم در میلی لیتر از لیپوپلی ساکاریدهای تجاری ایکولای ($0.8/8 \pm 0.6$)، کلبسیلا ($0.8/7 \pm 0.5$) و سراسیا ($0.9/1 \pm 0.6$) تغییر معنی داری پیدا نکرد (نمودار ۱) اما تنها در غلظت ۵۰ میکروگرم در میلی لیتر، لیپوپلی ساکاریدهای تجاری قادر به افزایش معنی دار در میزان مرگ اسپرم به شرح ذیل شدند: ایکولای (0.21 ± 0.5)، کلبسیلا ($0.22/3 \pm 0.19$) و سراسیا ($0.22/3 \pm 0.11$) (نمودار ۲). اثر توکسیک لیپوپلی ساکاریدها در حضور PMB به صورت معنی داری کاهش یافت (کلبسیلا، 0.24 ± 0.5 و ایکولای، 0.13 ± 0.4) (نمودار ۳). درصد اسپرم‌های مرده در اپندورف‌های حاوی صرفاً EBSS و PMB تغییر قابل توجهی در مقایسه با گروه کنترل بعد از شش ساعت نداشت ($0.9/7 \pm 0.6$ و 0.10 ± 0.2).

شکل ۱- اسپرم‌های مرده در مجاورت محلول هیپواسمولار. دم اسپرم کشیده و صاف می‌شود.

شکل ۲- اسپرم‌های زنده در مجاورت محلول هیپواسمولار. دم اسپرم به صورت مختلف پیچ می‌خورد.

لیپوپلی ساکارید کلامیدیا با مقدار ۰/۱ میکروگرم در میلی لیتر اثر سمی قابل توجهی بر حیات اسپرم‌ها دارد در حالی که سه لیپوپلی ساکارید دیگر تنها با افزایش میزان غلظت تا حد ۵۰ میکروگرم در میلی لیتر قادر به اعمال اثر توکسیک خود می‌باشند. همان‌طور که قبلاً ذکر شد مطالعات عدیده‌ای در خصوص تأثیر منفی ایکولای و به ویژه کلامیدیا بر اسپرم انسانی وجود دارد اما تحقیقات چندانی در خصوص اثر لیپوپلی ساکارید کلبسیلا و سراسیا بر اسپرم انسانی صورت نگرفته است. به عنوان مثال، برای اولین بار تیم تحقیقاتی Dumoulin در سال ۱۹۹۱ اثر لیپوپلی ساکارید سراسیا را بر اسپرم انسانی بررسی نمودند. مطالعه آن‌ها نشان داد که این لیپوپلی ساکارید حتی با غلظت ۵۰۰ میکروگرم در میلی لیتر تأثیر منفی بر اسپرم ندارد [۲۳] که بر خلاف نتایج مطالعه ما می‌باشد. دو فرق عمده بین نحوه انجام این دو مطالعه شاید توجیه کننده نتایج متناقض حاصله باشد. اول این که تیم Dumoulin محیط کشت T۶ Whittingham's و مکمل آلبومین سرم گاوی را جهت آماده‌سازی اسپرم استفاده نمود در حالی که در این مطالعه percoll gradient به کار گرفته شد. از طرفی روش شمارش اسپرم در مطالعه اول Makler counting chamber بود که با روش HOS در این مطالعه کاملاً متفاوت می‌باشد.

اختلاف در ساختار بیوشیمیایی لیپوپلی ساکاریدهای مورد استفاده در این مطالعه تا حدی می‌تواند توجیه کننده اختلاف در غلظت‌های به کار رفته باشد. شواهدی وجود دارد که نشان می‌دهد کلامیدیا دارای یک لیپوپلی ساکارید ضعیف با فعالیت کم، البته نه در مقابل اسپرم و در شرایط آزمایشگاهی، از لحاظ کلینیکی می‌باشد. لیپوپلی ساکارید کلامیدیا واجد زنجیره طویل و غیرمعمولی از اسیدهای چرب (C۲۱-C۱۴) به صورت penta-acyl و دیکلوکوزامین مونوفسفوریلاسیون می‌باشد در شرایطی که لیپوپلی ساکارید باکتری‌های دیگر بین ۱۰ تا ۲۰ قند به لیپید A آن‌ها متصل است. کلامیدیا یک قند منحصر به فرد تری- ساکاریدی متصل به لیپید A دارد [۲۴]. هم‌چنین لیپوپلی ساکارید این باکتری فاقد O-chain است که دلیل احتمالی دیگری بر فعالیت ضعیف آندوتوکسین آن و در نتیجه سیر مزمن و بعضاً بدون علائم بیماری‌های حاصل از عفونت

اهمیت می‌باشد. Buxton و Matthews جزو اولین کسانی بودند که نشان دادند باکتری‌های جدا شده از گردن رحم قادر به از بین بردن اسپرم‌های انسانی می‌باشند [۱۶]. در سال ۱۹۷۱، Teague و همکارانش باکتری ایکولای را از کشت ترشحات گردن رحم جدا نموده و با اسپرم انسانی مجاور کرده و نشان دادند که این باکتری اثر توکسیک بر اسپرم‌ها دارد [۱۶]. مطالعه مشابهی نیز توسط Diemer در سال ۱۹۹۶ انجام شد و بر تأثیر منفی ایکولای بر میزان تحرک اسپرم صحه گذاشت [۱۷].

Galdiero و همکارانش در سال ۱۹۸۸ نشان دادند که لیپوپلی ساکارید ایکولای با غلظت ۵۰ میکروگرم در میلی لیتر پس از یک ساعت مجاورت تا ۸۰٪ اسپرم‌های انسانی را از بین می‌برد [۱۸]. اما این که آیا کلامیدیا اثر مستقیم بر پارامترهای اسپرم انسانی و نتیجتاً ناباروری دارد هنوز مورد بحث می‌باشد. مطالعات انجام شده بر پایه روش‌های سرولوژیک نشان داده است که عفونت‌های کلامیدیایی اثر قابل توجهی بر ناباروری مردان ندارند [۲۰-۱۹]. در حالی که Galdiero [۲۱] و تیم تحقیقاتی ما نشان دادند که کلامیدیا تراکوماتیس در شرایط آزمایشگاهی عملکرد اسپرم انسانی را مختل می‌کند. با تهیه لیپوپلی ساکارید کلامیدیا و انکوباسیون آن با اسپرم‌ها هم چنین مشخص شد که کلامیدیا اثر تخریبی خود را با واسطه لیپوپلی ساکارید و نه دیگر ساختارهای بیوشیمیایی دیواره سلولی اعمال می‌کند به طوری که لیپوپلی ساکارید در حضور PMB قادر به اعمال اثر توکسیک خود نبود PMB آنتی‌بیوتیک پلی‌کاتیونیک است که ضمن نفوذ به غشاء سلولی، به لیپید A به عنوان جزء فعال و سمی لیپوپلی ساکارید متصل شده و آن را غیرفعال می‌کند [۲۲]. در این مطالعه نه تنها اثر لیپوپلی ساکارید کلامیدیایی ساخت آزمایشگاه، بلکه سه لیپوپلی ساکارید تجاری دیگر، ایکولای، کلبسیلا و سراسیا، بر اسپرم انسانی بررسی شد. وجه اشتراک سه باکتری اخیر تعلق آن‌ها به خانواده آنتروباکتریاسه‌آ، مشارکت در ایجاد عفونت‌های ادراری و تا حدی اثر توکسیک بر اسپرم انسانی می‌باشد. نتایج بررسی میزان حیات و مرگ اسپرم‌ها با استفاده از تست HOS، شش ساعت پس از انکوباسیون اسپرم با این چهار لیپوپلی ساکارید نشان داد که

می‌تواند توجه کننده شدت و ضعف اثر توکسیک باکتری‌ها در مقابل اسپرم و نهایتاً ناباروری مردان باشند.

نتیجه‌گیری

بر اساس یافته‌های این مطالعه، در شرایطی که عفونت‌های کلامیدیایی از لحاظ بالینی عمدتاً مزمن و یا بدون علامت هستند در شرایط آزمایشگاهی و در مواجهه با سلول میزبانی هم‌چون اسپرم قادرند تا حدود پانصد بار قویتر از حداقل سه باکتری خانواده باکتریاسه آ که در این مطالعه مورد استفاده قرار گرفته‌اند ظاهر شوند. نتایج این تحقیق به همراه نتایج دیگر مطالعات مشابه تأییدی بر اهمیت این باکتری به عنوان یکی از علل احتمالی ناباروری در مردان می‌باشد و شناخت بیش از پیش مکانیسم آسیب‌زایی این باکتری را می‌طلبد.

کلامیدیایی می‌باشد. لیپوپلی‌ساکارید ایکولای دارای لیپید A دی‌فسفوریلتد hexa-acyl می‌باشد که از این لحاظ با لیپوپلی‌ساکارید کلامیدیا تفاوت دارد. لیپوپلی‌ساکارید کلبسیلا نیز متشکل از هموپلی‌ساکارید در زنجیره O و زنجیره‌های آسیلی ۱۶-۱۲ کربنه که جایگزین لیپید A دی‌فسفوریلتد شده، می‌باشد. ساختمان بیوشیمیایی لیپوپلی‌ساکارید سراسیا نیز از لحاظ وزن مولکولی، وجود گلوکرونیک اسید، گالاکتوبورونیک اسید و پیرووات، تشابه نزدیکی با کلبسیلا و ایکولای دارد [۲۴].

علاوه بر تفاوت‌های ذکر شده، نوع و ویژگی‌های سلول میزبان و شرایط محیطی که سلول میزبان با باکتری‌های بیماری‌زا مواجه می‌شود از دیگر علل پیشنهادی است که

References

- [1] Malik A, Jain S, Hakim S, Shukla I, Rizvi M. Chlamydia trachomatis infection and female infertility. *Indian J Med Res*, 2006; 123(6): 770-5.
- [2] Del Porto GB, Derrick FC JR, Bannister ER. Bacterial effect on sperm motility. *Urolog*, 1975; 5(5): 638-9.
- [3] Rietschel ET, Kirikae T, Schade FU, Mamat U, Schmidt G, Loppnow H, et al. Bacterial endotoxin: molecular relationships of structure to activity and function. *FASEB J*, 1994; 8(2): 217-25.
- [4] Erridge C, Bennett-Guerrero E, Poxton IR. Structure and function of lipopolysaccharides. *Microbes Infect*, 2002; 4(8): 837-51.
- [5] Haefner-Cavaillon N, Caroff M, Cavaillon JM. Interleukin-1 induction by lipopolysaccharides: structural requirements of the 3-deoxy-D-manno-2-octulosonic acid (KDO). *Mol Immunol*, 1989; 26(5): 485-94.
- [6] Hosseinzadeh S, Brewis IA, Eley A, Pacey AA. Co-incubation of human spermatozoa with Chlamydia trachomatis serovar E causes premature sperm death. *Hum Reprod*, 2001; 16(2): 293-9.
- [7] Hakimi H, Geary I, Pacey A, Eley A. Spermicidal activity of bacterial lipopolysaccharide is only partly due to lipid A. *J Androl*, 2006; 27(6): 774-9.
- [8] Rodriguez R, Hernandez R, Fuster F, Torres A, Prieto P, Alberto J. Genital infection and infertility. *Enferm Infecc Microbiol Clin*, 2001; 19(6): 261-6.
- [9] Hansen DS, Gottschau A, Kolmos HJ. Epidemiology of Klebsiella bacteraemia: a case control study using Escherichia coli bacteraemia as control. *J Hosp Infect*, 1998; 38(2): 119-32.
- [10] Bollmann R, Halle E, Sokolowska-Köhler W, Grauel EL, Buchholz P, Klare I, et al. Nosocomial infections due to *Serratia marcescens*--clinical findings, antibiotic susceptibility patterns and fine typing. *Infection*, 1989; 17(5): 294-300.
- [11] WHO. *WHO Laboratory Manual for the Examination of Human Semen and Semen-Cervical Mucus Interaction*, 2000; Cambridge University Press, Cambridge, UK.
- [12] Hosseinzadeh S, Brewis IA, Pacey AA, Moore HD, Eley A. Coincubation of human spermatozoa with Chlamydia trachomatis in vitro causes increased tyrosine phosphorylation of sperm proteins. *Infect Immun*, 2000; 68(9): 4872-6.
- [13] Tjiam KH, van Heijst BY, de Roo JC, de Beer A, van Joost T, Michel MF, et al. Survival of Chlamydia trachomatis in different transport media and at different temperatures: diagnostic implications. *Br J Vener Dis*, 1984; 60(2): 92-4.

- [14] Caldwell HD, Kromhout J, Schachter J. Purification and partial characterization of the major outer membrane protein of *Chlamydia trachomatis*. *Infect Immun*, 1981; 31(3): 1161-76.
- [15] Nurminen M, Rietschel ET, Brade H. Chemical characterization of *Chlamydia trachomatis* lipopolysaccharide. *Infect Immun*, 1985; 48(2): 573-5.
- [16] Teague NS, Boyarsky S, Glenn JF. Interference of human spermatozoa motility by *Escherichia coli*. *Fertil Steril*, 1971; 22(5): 281-5.
- [17] Diemer T, Weidner W, Michelmann HW, Schiefer HG, Rován E, Mayer F. Influence of *Escherichia coli* on motility parameters of human spermatozoa in vitro. *Int J Androl*, 1996; 19(5): 271-7.
- [18] Galdiero F, Gorga F, Bentivoglio C, Mancuso R, Galdiero E, Tufano MA. The action of LPS porins and peptidoglycan fragments on human spermatozoa. *Infection*. 1988; 16(6): 349-53.
- [19] Eggert-Kruse W, Rohr G, Demirakca T, Rusu R, Naher H, Petzoldt D. et al. Chlamydial serology in 1303 asymptomatic subfertile couples. *Hum Reprod*, 1997; 12(7): 1464-75.
- [20] Rezacova J, Masata J, Pribylova M, Drazd'akova M. *Chlamydia trachomatis* in men with impaired fertility. *Ceska Gynecol*, 1999; 64(6): 371-5.
- [21] Galdiero F, Sommese L, Gorga F, Galdiero E, Rizzo A, Ajello M. Toxic effect on human spermatozoa by *Chlamydia trachomatis* purified lipopolysaccharide. *FEMS Microbiol Lett*, 1994; 115(2-3): 197-200.
- [22] Warner SJ, Mitchell D, Savage N, McClain E. Dose-dependent reduction of lipopolysaccharide pyrogenicity by polymyxin B. *Biochem Pharmacol*, 1985; 34(22): 3995-8.
- [23] Dumoulin JC, Menheere PP, Evers JL, Kleukers AP, Pieters MH, Bras M, et al. The effects of endotoxins on gametes and preimplantation embryos cultured in vitro. *Hum Reprod*, 1991; 6(5): 730-4.
- [24] Erridge C, Bennett-Guerrero E, Poxton IR. Structure and function of lipopolysaccharides. *Microbes Infect*, 2002; 4(8):837-51.

Comparison of the Toxicity Spermicidal Effect of Some Gram Negative Bacteria's Lipopolysaccharides, Including that from *Chlamydia Trachomatis* on Human Sperm

H. Hakimi PhD¹, A. Mosavat MD², F. Farahbakhsh MD³, S.M. Seyed Mirzaei MD⁴, GH. Hasanshahi PhD⁵, A.R. Eley PhD⁶

Received: 26/06/07

Sent for Revision: 30/10/07

Received Revised Manuscript: 12/05/08

Accepted: 28/05/08

Background and Objective: *Chlamydia trachomatis* infection is one of the most common sexually transmitted diseases especially in western countries. While there is agreement on the manifestations and, in particular, the negative effects of *Chlamydia* infection on female fertility, the role of this organism in male fertility is still controversial. In addition to *Chlamydia*, some bacteria belong to the enterobacteriaceae family, including; *E.coli*, *Klebsiella*, and *Serratia* have been suggested in human sperm dysfunction. The purpose of the present study was to compare the *in vitro* toxic effects of lipopolysaccharides (LPSs) extracted from these bacteria on human sperm.

Materials and Methods: In this laboratory study, 5×10^6 sperm/ml of prepared sperm using percoll gradient method were treated with 0.1, 1, 10, 25, and 50µg/ml of commercial LPSs from *E.coli*, *Klebsiella*, and *Serratia* and 0.1µg/ml of lab-made *Chlamydia* LPS at 37°C in 5% CO₂ for 6 hours. After 6h incubation the sperm viability was measured using the HOS test.

Results: Commercial LPSs used in this study had no significant detrimental effects on human sperm at lower than 50µg/ml while *Chlamydia* LPS at 0.1µg/ml showed a significant toxic effects against sperm compare to control group (38.6±1%, p<0.05).

Conclusion: Although, *chlamydia* infections are almost clinically chronic and asymptomatic, our findings showed that the *in vitro* spermicidal activity of this bacterium is about 500 times more potent than the LPS of *E.coli*, *Klebsiella*, and *Serratia*. These results and the findings from the other relevant studies confirm the key role of *C.trachomatis* as one of the infectious factors causing male infertility.

Key words: Lipopolysaccharides, *Chlamydia*, Enterobacteriaceae, Sperm, Male Infertility

Funding: This research was funded by Rafsanjan University of Medical Science and conducted at the University of Sheffield.

Conflict of interest: None declared.

Ethical approval: The Ethics Committee of Rafsanjan University of Medical Sciences and Sheffield University jointly approved the study.

1- Assistant Prof., Dept. of Microbiology, Faculty of Medicine, University of Medical Sciences, Rafsanjan, Iran
(Corresponding Author) Tel:(0391) 5234003, Fax: (0391) 5225209, E- mail: hamid.hakimi@gmail.com

2- Assistant Prof., Dept. of Pediatrics, Faculty of Medicine, University of Medical Sciences, Rafsanjan, Iran

3- Assistant Prof., Dept. of Anesthesiology, Faculty of Medicine, University of Medical Sciences, Rafsanjan, Iran

4- Assistant Prof. Dept Internal Medicine, Faculty of Medicine University of Medical Sciences, Rafsanjan, Iran

5- Assistant Prof., Dept. of Microbiology, Faculty of Medicine, University of Medical Sciences, Rafsanjan, Iran

6- Senior Lecture in Medical Microbiology at the University of Sheffield, UK